

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **K. S.**, bývajúcej T., Maďarská republika, zastúpenej Mgr. P. N., advokátom so sídlom v L., proti odporcovi **Slovenskej republike, zastúpenej Slovenským pozemkovým fondom**, so sídlom v Bratislave, Búdkova č. 36, IČO: 17335345, **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 6 C 192/2007, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 21. októbra 2008 sp. zn. 6 Co 156/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Nitre z 21. októbra 2008 sp. zn. 6 Co 156/2008 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Levice rozsudkom z 21. apríla 2008 č.k. 6 C 192/2007-76 určil, že poručiiteľka O. N., rod. F., nar. X., ktorá zomrela X. v B., bola ku dňu svojej smrti vlastníčkou nehnuteľností, vedených v katastri nehnuteľností v obci T. L., v katastrálnom území T. L., ktoré sú zapísané na liste vlastníctva č. X. registra „E“ ako parcela č. X. -orná pôda o výmere X. m², parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m², parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m², parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m² a parcela č. X./2 – orná pôda o výmere X. m² pod B/1 v podiele 384/1536-in z celku, na liste vlastníctva č. X. registra „E“ ako parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m² parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m², pod B/1 v podiele 6/18-

in z celku a na liste vlastníctva č. X. registra „E“ ako parcela č. X.X. – orná pôda o výmere X. m² a parcela č. X./2 – orná pôda o výmere X. m² pod B/2 v podiele 12/108-in z celku. Odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania vo výške 80 609,40 Sk na účet advokáta navrhovateľky. Rozhodol tak po zistení, že v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 vláda Československej socialistickej republiky a Maďarskej ľudovej republiky v Protokole zo dňa 3. februára 1964 (pred účinnosťou zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka) v čl. 5 body 1, 2, 3, rozhodli o nehnuteľnom majetku presne nevymedzeného počtu vlastníkov, ktorí bývali na území susedného štátu, kde sa majetok nachádza a tento majetok nespravovala na účet vlastníka (občana) fyzická osoba (občan) štátu, kde sa nehnuteľnosť nachádza. Takýto majetok sa vyhlásil za nie voľný a neurčitého dňa sa mal považovať za vlastníctvo štátu, na území ktorého sa nachádzal. Protokol neurčil, ktorý majetok sa bude považovať za majetok štátu a ktoré konkrétne fyzické osoby budú zbavené vlastníctva k nehnuteľnosti, ani záruky odškodnenia za majetok považovaný za majetok štátu atď. Podľa názoru súdu rozhodnutie administratívneho orgánu o tom, že sa majetok poručiťky (právnej predchodkyne navrhovateľky) má považovať za vlastníctvo ČSSR nemá náležitosti uvedené v § 135 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom do 31. decembra 1992), najmä z dôvodu, že nie je uvedený deň, odkedy poručiťka už nie je vlastníkom, resp. odkedy sa má štát už považovať za vlastníka. Tento deň sa nedá vyvodiť ani z údajov o právoplatnosti, lebo rozhodnutie nenadobudlo právoplatnosť. Štát preto nebol ani oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, lebo pri uchopení sa držby niekedy v roku 1966 a so zreteľom ku všetkým okolnostiam nebol v dobrej viere, že mu nehnuteľnosť patrí. Navrhovateľka preukázala zjavný nesúlad medzi skutočným vlastníckym stavom a stavom v evidencii nehnuteľností, a tým preukázala naliehavý právny záujem na určení vlastníctva podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Z uvedených dôvodov považoval návrh za dôvodný. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že v konaní úspešnej navrhovateľke priznal náhradu trov konania.

Krajský súd v Nitre na odvolanie odporcu rozsudkom z 21. októbra 2008 sp. zn. 6 Co 156/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh zamietol. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal. Na odôvodnenie uviedol, že v predmetnej veci sa navrhovateľka domáhala, aby súd určil, že jej právna predchodkyňa O. N., rod. F., bola ku dňu svojej smrti vlastníčkou nehnuteľností v katastrálnom území T. L., zapísaných na listoch vlastníctva číslo X., X. a X.. Ako odporcu označila Slovenskú

republiku, zastúpenú Slovenským pozemkovým fondom Bratislava, ako spoluvlastníka na predmetných nehnuteľnostiach v určitom podiele. Z listu vlastníctva číslo X. pre katastrálne územie T. L. vyplýva, že k nehnuteľnostiam v ňom zapísaným je odporca spoluvlastníkom v podiele 12/18 a ďalšími spoluvlastníkmi sú J. D. v podiele 5/36, P. D. v podiele 5/36 a I. D. v podiele 1/18. Z listu vlastníctva číslo X. pre katastrálne územie T. L. vyplýva, že spoluvlastníkmi k nehnuteľnostiam v ňom zapísaným sú odporca v podiele 24/108, MUDr. A. C., CSc. v podiele 36/108, J. D. v podiele 5/108, P. D. v podiele 5/108, I. D. v podiele 2/108 a Ing. G. G. v podiele 36/108. Z listu vlastníctva číslo X. pre katastrálne územie T. L. vyplýva, že k nehnuteľnostiam v ňom zapísaným je odporca spoluvlastníkom v podiele 768/1536 a ďalšími spoluvlastníkmi sú A. N. v podiele 72/1536, E. S. v podiele 24/1536, Š. S. v podiele 24/1536, J. D. v podiele 176/1536, P. D. v podiele 176/1536, I. D. v podiele 32/1536, P. T. L. v podiele 63/1536 a v podiele 9/1536, J. A. v podiele 48/1536, Z. M. v podiele 48/1536, M. L. v podiele 48/1536, O. A. v podiele 48/1536. Podľa názoru odvolacieho súdu v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v súdnych konaniach týkajúcich sa vzťahov spoluvlastníkov nehnuteľností žalobu čo aj len jediného zo spoluvlastníkov nehnuteľnosti, možno pripustiť, ak sa domáha určenia, že odporca nie je vlastníkom danej nehnuteľnosti a tiež aj v prípadoch, ak navrhovateľ ako jeden zo spoluvlastníkov sa domáha iba určenia svojho spoluvlastníctva na predmetnej nehnuteľnosti proti odporcovi, ktorý tvrdí, že je výlučným vlastníkom. Okrem uvedených prípadov však pri ostatných určovacích návrhoch ohľadne vlastníctva k nehnuteľnosti je potrebné, aby účastníkmi konania boli všetci spoluvlastníci (zapísaní v katastri nehnuteľnosti) ako nerozluční spoločníci na strane odporcu, pretože v opačnom prípade by rozhodnutie súdu vydané len voči niektorým zo spoluvlastníkov nemohlo byť účinné proti tým, ktorí neboli účastníkmi konania. Keďže navrhovateľka na strane odporcov nežalovala všetkých spoluvlastníkov nehnuteľností, ktorých určenia vlastníctva sa domáha, nebola splnená podmienka procesného nerozlučného spoločenstva na strane odporcov, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a návrh zamietol. Dôvodmi žaloby v merite veci sa nezaoberal, pretože k prejednaniu veci by mohol pristúpiť iba po splnení základných podmienok účasti na strane odporcov. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že v konaní úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal, pretože si trovy konania neuplatnil.

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka dovolaním z dôvodu uvedeného v § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., pretože rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Odvolací súd pri aplikácii judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrejme mal na mysli stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. R 54/1973 k niektorým otázkam rozhodovania vo veciach podielového spoluvlastníctva, toto však aplikoval účelovo, pretože z tohto stanoviska vyplýva opak toho, čo tvrdí v napadnutom rozhodnutí. Podľa uvedeného stanoviska spoluvlastník sa môže domáhať určovacou žalobou za podmienok ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p. určenia, že mu prislúcha spoluvlastnícke právo a v akom podiele. Aktívnu legitímáciu aj len jedného spoluvlastníka na podanie zapieracej (negatívnej) žaloby pripúšťalo už rozhodnutie uverejnené pod č. 58/1957 Zbierky rozhodnutí československých súdov. Niet dôvodu, aby nebolo možno pripustiť žalobu čo aj len jediného zo spoluvlastníkov nehnuteľnosti, ak sa domáha určenia, že odporca nie je vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti. Podobne to musí platiť aj v prípade pozitívneho určenia vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu a nielen v prípade negatívnej žaloby. Navrhovateľka nepopiera vlastnícke právo ostatných spoluvlastníkov, preto voči ním ani nemôže byť daný naliehavý právny záujem na určení podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Právne postavenie ostatných spoluvlastníkov v prípade určenia spoluvlastníckeho práva navrhovateľky voči len jednému zo spoluvlastníkov – odporcovi, sa nemení. Vo vzťahu k ostatným spoluvlastníkom žiadnu zhodu medzi právnym stavom a stavom zapísaným v katastri nehnuteľností dosiahnuť netreba, pretože sú v súlade. O tom, či ide o samostatné alebo nerozlučné spoločenstvo, rozhoduje povaha predmetu konania z hľadiska hmotného práva. Medzi navrhovateľkou a ostatnými spoluvlastníkmi hmotnoprávny vzťah vyplývajúci z určenia spoluvlastníckeho práva nie je, preto by žaloba u určenie spoluvlastníckeho podielu vo vzťahu k ostatným spoluvlastníkom nemohla byť úspešná. Spoluvlastník, ako každý právny subjekt, má právo na ochranu proti tretím osobám a môže teda uplatňovať nárok na ochranu práv vyplývajúcich z jeho podielu. Nejestvuje dôvod pre nepripustenie určovacej žaloby podanej jedným zo spoluvlastníkov proti subjektu, ktorý tvrdí, že je výlučným vlastníkom, ak sa domáha iba určenia svojho spoluvlastníctva na predmetnej nehnuteľnosti, takisto sa môže domáhať určenia, že je spoluvlastníkom nehnuteľností v podiele, ktorý je vedený v katastri na odporcu. Práva ďalších spoluvlastníkov takouto žalobou ani prípadným rozhodnutím súdu podľa nej nie sú dotknuté; nemožno preto požadovať, aby účastníkmi konania boli v takom prípade všetci spoluvlastníci. Len v prípade, že by predmetom žaloby bolo určenie výlučného vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam alebo určenie, že je ich

spoluvlastníkom v podiele, ktorý je väčší, než je spoluvlastnícky podiel žalovaného subjektu, o ktorom by sa v žalobe tvrdilo, že vôbec nie je spoluvlastníkom, musia byť všetci spoluvlastníci účastníkmi takéhoto konania. V danom prípade však o takýto prípad nejde. Z uvedených dôvodov žiadala napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnutý rozsudok krajského súdu je správny a žiadal dovolanie navrhovateľky zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody neposudzuje dovolací súd iba podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Dovolateľka žiadnu z týchto väd nenamietala a vada uvedenej povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo. To platí aj o inej vade konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Dovolateľka v dovolaní uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tvrdiac, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právny posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne

posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Nesprávnosť rozhodnutia odvolacieho súdu je v dovolaní vyvodzovaná zo záveru, že v konaní o určenie vlastníctva, že poručiiteľka bola ku dňu smrti spoluvlastníčkou označených nehnuteľností, nie sú pasívne legitimovaní všetci spoluvlastníci sporných nehnuteľností.

V prejednávanej veci sa navrhovateľka domáhala určovacou žalobou podľa § 80 písm. c/ O.s.p., aby súd určil, že jej právna predchodkyňa O. N., rod. F. bola ku dňu smrti vlastníčkou nehnuteľností v katastrálnom území T. L. zapísaných na listoch vlastníctva č. X., X. a X. v ňom označených podielov. Krajský súd na rozdiel od súdu prvého stupňa, ktorý žalobe vyhovel, založil svoje zmeňujúce rozhodnutie na názore, že v spore o určenie vlastníctva (spoluvlastníctva v určitom podiele na sporných nehnuteľnostiach) sú pasívne legitimovaní všetci spoluvlastníci označených nehnuteľností; keďže navrhovateľka nežalovala všetkých spoluvlastníkov (ale iba dotknutého spoluvlastníka), žalobu zamietol. Dovolací súd uvedený záver odvolacieho súdu nepovažuje za správny.

Žalobu o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, či nie je, treba považovať za určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Jedným zo základných predpokladov úspešnosti žaloby o určenie je aj skutočnosť, že účastníci majú vecnú legitimáciu. Všeobecne možno uviesť, že vecnou legitimáciou treba rozumieť stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jeden účastník občianskeho súdneho konania (navrhovateľ) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide (je aktívne vecne legitimovaný) a účastník na opačnej procesnej strane (odporca) je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (je pasívne vecne legitimovaný). V konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo, je či nie je, má vecnú legitimáciu ten, kto je účastníkom právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide, alebo ten, koho právnej sféry sa sporný právny vzťah alebo spoločné právo týka. Vecnú legitimáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, nemajú výlučne len tí, ktorí sú účastníkmi sporného vzťahu alebo práva; prípustné je tiež určenie právneho vzťahu alebo práva, ktorých sa navrhovateľ z hľadiska hmotného práva nezúčastnil, ak sa takto právny vzťah alebo právo dotýka jeho právnej sféry a ním požadované určenie preto môže ovplyvniť jeho právne postavenie.

Každá vec (teda aj nehnuteľnosť) môže patriť jedinému vlastníkovi alebo môže byť v podielovom spoluvlastníctve viacerých osôb (§ 136 Občianskeho zákonníka). Podstata podielového spoluvlastníctva spočíva v tom, že každý zo spoluvlastníkov sa podieľa na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva v rozsahu, aký zodpovedá veľkosti jeho spoluvlastníckeho podielu (§ 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka); výška spoluvlastníckeho podielu, pretože ide o právny vzťah len „ideálny“, nevyjadruje konkrétnu reálnu časť veci, ale mieru, ktorou sa jednotliví spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci. Tento ideálny podiel na spoluvlastníctve, ktorý je tiež predmetom občianskoprávných vzťahov v zmysle § 118 ods. 1 Občianskeho zákonníka, má charakter samostatnej „veci“ (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 27/2005), preto sa právny osud jednotlivých podielov posudzuje samostatne.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že v konaní o určenie vlastníctva k spoluvlastníckemu podielu, je pasívne legitimovaný iba dotknutý spoluvlastník tohto spoluvlastníckeho podielu z dôvodu, že právnej sféry ďalších ostatných spoluvlastníkov sa toto konanie netýka a výsledok konania (určenie práva k spoluvlastníckemu podielu) nemôže mať na ich právne pomery žiaden vplyv, t.j. nemôže mať žiaden dopad na vymedzenie ich práv a povinností týmto súdnym rozhodnutím. Rozsudok sa teda nemusí vzťahovať na všetkých účastníkov právneho vzťahu (§ 91 ods. 2 O.s.p.), ako nesprávne uvádza odvolací súd, z čoho vyplýva, že účastníkmi konania o takomto návrhu nemusia byť všetci spoluvlastníci sporných nehnuteľností. Za situácie, keď navrhovateľka podala návrh na určenie vlastníctva poručiteľky v určitom podiele na sporných nehnuteľnostiach len voči jedinému dotknutému účastníkovi tohto právneho vzťahu, odvolací súd dospel k nesprávnemu záveru o nedostatku vecnej legitimácie na žalovanej strane, v dôsledku čoho nesprávne rozhodol, keď návrh zamietol.

Z uvedeného vyplýva, že dovolateľkou uplatnené námietky, z ktorých vyvodzovala, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci sú opodstatnené. Dovolací súd preto dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. októbra 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková